
VÕRDÕIGUSLIKKUSE KÄSIRAAMAT

Kuidas Sina ja Sinu üliõpilaskond saavad aidata tagada võrdsed võimalused kõrghariduses

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
VÕRDÕIGUSLIKKUSPROJEKTIST	5
MIDA TÄHENDAB MEIE JAOKS mõiste "VÕRDÕIGUSLIKKUS"?	7
REAALSUS: ALAESINDATUD GRUPID JA TAKISTUSED	11
KAMPAANIA VÕRDÕIGUSLIKKUSE EEST KÕRGHARIDUSES	16
RAHVUSVAHELINE MÕJU.....	25
VÕRDÕIGUSLIKKUS ÜLIÕPILASLIIDUS.....	32
ERI RIIKIDE ÜLIÕPILASLIITUDE NÄITED	43
ESU TÖÖ VÕRDÕIGUSLIKKUSE HEAKS	47

SISSEJUHATUS

Hea lugeja!

"Võrdõiguslikkuse käsiraamat" on välja antud projekti "Võrdõiguslikkus kõrghariduses üliõpilase pilgu läbi" (Equity in Higher Education from a Student Perspective ehk StudEq) ühe lõpptulemusena. Euroopa Üliõpilasliit (ESU) on seda projekti kahe viimase aasta jooksul Euroopa Elukestva Õppeprogrammi Komisjoni (the European Commission's Lifelong Learning Programme) toetusel juhtinud. Projekt algas 2007. aasta novembris ja lõpeb 2009. aasta detsembris ning selle abil üritatakse tõsta teadlikkust tänapäeva võrdõiguslikkust puudutavatest probleemidest kõrghariduses tähtsamate sidusgruppide ja otsustajate seas ning anda üliõpilasorganisatsioonidele selles küsimuses rohkem tegutsemisvabadust. Meil oli rõõm töötada selles projektis koos erinevate partneritega, kelleks olid:

SCIENTER, haridusuuringutele ja innovatsioonile spetsialiseerunud mittetulundusühing;

MENON, mis on juba kümne aasta vältel püüelnud innovatsiooni poole sellistel elualadel nagu haridus ja elukestev õpe, rahvusvaheline teadus- ja tehnoloogiaalane koostöö, teadlik ühiskond, sotsiaalne kaasamine;

meie liikmed ANOSR, ÖH, EUL ja SRVS — Rumeenia, Austria, Eesti ja Slovakkia riiklikud tudengiliidud.

Käesolev projekti lõpptulemina valminud väljaanne kirjeldab lihtsal moel, mida võrdõiguslikkus tähendab ning kuidas seda on võimalik kõrghariduses saavutada. Enamik üliõpilasorganisatsioone mistahes tasandil võitlevad üliõpilaste õiguste ja võrdõigusliku kõrgharidussüsteemi eest. Mõnede arusaamade kohaselt on võrdõiguslikkusel Bologna protsessi järgi sotsiaalne dimensioon, teised järgivad Lissaboni strateegia definitsiooni, samas kui enamus on võrdõiguslikkuse ja võrdsuse kontseptsiooni suhtes ikka veel segaduses. Seepärast usume, et kogu Euroopa tudengiorganisatsioonidele on tarvis selgesõnalist väl-

jaannet, mis algab kohe pärast projekti ülevaadet peatükiga "Mida tähendab meie jaoks sõna "võrdõiguslikkus"?" Lisaks sellele mõjutavad tudengiorganisatsioonid üha enam võrdõiguslikkuse olemust, niisiis aitab lühike ülevaade neist näha riiklike ja rahvusvahelisi võrdõiguslikkusmeetmeid õiges perspektiivis.

Üliõpilaste esindajatena peame sageli oma häält kuuldavaks tegema, seepärast pakub Euroopa üliõpilasesindajatele tõenäoliselt huvi peatükk lobitööst ja kampaaniatest. Kuna me kõik võitleme võrdõiguslikkuse eest, peame alustama oma koduorganisatsioonidest. Seega oleme kirjutanud peatüki tudengiliitusedisestest võrdõiguslikkusest koos näidetega, kuidas seda saavutada.

Lõpuks visandasime ESU võrdõiguslikkust puudutavad meetmed ning kirjeldasime meie viimaste aastate võitlust õiglasemate, kvaliteedipõhisemate ning kättesaadavamate kõrgharidussüsteemide saavutamiseks.

Ma sooviksin südamest tänada kõiki projektis osalenud partnereid, kes tõhustasid selle projekti eesmärkide saavutamist. Mul on ka au õnnitleda ESU Sotsiaalkomisjoni liikmeid Inget, Jennyt, Yonatani ja nende koordinaatorit Almat ning Beni ja Hartwigi võrdõiguslikkuseksperptide grupist, tänu kellele käesolev väljaanne võimalikuks sai. Lõpuks sooviksin tänada meie suhtekorraldajat Olavit, kes tegi kõik vajaliku selleks, et käsiraamatu tekst jõuaks arvutiekraanilt trükitud väljaande lehekülgedele. Ilma teie kõigi tööta ei oleks see käsiraamat lugejateni jõudnud.

Me loodame, et selle väljaande artiklid teile meeldivad ning et te jagate oma mõtteid kolleegidega. Me ootame teie kommentaare ja soovitusi edasiste väljaannete suhtes.

Austusega

Ligia Deca
Euroopa Üliõpilasliidu esinaine

VÕRDÕIGUSLIKKUSPROJEKTIST

Autor: Alma Joensen

See käsiraamat on osa ESU suurprojektist "Võrdõiguslikkus kõrghariduses üliõpilase pilgu läbi". See kahe aasta pikkune projekt algas 2007. aasta oktoobris ja lõppes aastal 2009. Projekti põhieesmärgiks on anda üliõpilasesindustele väljaõpet, argumente ja vahendeid, et võidelda võrdõiguslikkuse eest kõrghariduses nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil. Tänapäeval on paljud ühiskonnagrupid siiski veel alaesindatud ja kõrgharidusest eemale jäänud. Võttes arvesse hariduse laialdast, elukestvat perspektiivi, tuleks arendada võrdõiguslikkust ja tõhusust nii institutsiooni kui ka riigi tasandil, suunates selle just neile gruppidele, kes seda kõige enam vajavad.

Selle projekti partnerid on riiklikud üliõpilasliidud Austriast (ÖH), Eestist (EÜL), Rumeeniast (ANOSR) ja Slovakiast (SRVS). Partnereiks on ka SCIENTER ja MENON, kes aitasid üles seada e-õppeplatvormi ja luua Internetipõhist väljaõppevormi.

Projekt on aidanud ESUI kahe viimase aasta jooksul võrdõiguslikkuse teema olulisust väga tõhusalt tõsta. 2008. aastal organiseeris ESU kolmepäevase kõrgharidusvõrdõiguslikkust puudutava seminari, seda koostöös meie Slovakkia partneri SRVSga. 2009. aastal organiseeris ESU koostöös teiste riiklike üliõpilasliitudega kolm regionaalset väljaõppesessiooni. Need toimusid Timisoaras, Tallinnas ja Viinis. Kokku kogunes umbes sada üliõpilaste esindajat üle Euroopa. Nad said juurde nii teadmisi kui ka vahendeid, et võrdõiguslikkuse eest oma riikides ja ülikoolides võidelda.

2008. aasta suvel moodustas ESU juhendajate konsortsiumi — grupi üliõpilasesindajatest, kes suudavad anda väljaõpet. Need juhendajad aitasid välja arendada kolm regionaalset väljaõppesessiooni ja viisid need läbi, seda koostöös sessiooni sisu ette valmistanud ESU sotsiaalkomisjoniga.

ESU Sotsiaalkomisjon on teinud tööd loomaks sisupaketti, mis käsitleb võrdõiguslikkust kõrghariduses. Komisjon on kokku kogunud uuringud, mis puudutavad võrdõiguslikkust kõrghariduses, ning loonud artiklite, sisukokkuvõtete ja andmete täispaketi, mis toetab projekti teiste osade sisulist ettevalmis-

tust. Sisupakett on tulevikus kättesaadav e-õppeplatvormi kaudu, et üliõpilasesindajad saaksid seda lugeda ning seeläbi võrdõiguslikkuse kohta enam teada saada.

SCIENTER, kes on üks meie projektipartneritest, on loonud Internetipõhise väljaõppeplatvormi. Praegu töötavad SCIENTER, juhendajad ja ESU Sotsiaalkomisjoni liikmed selle nimel, et luua Internetipõhine võrdõiguslikkuse teemaline kursus, mis sarnaneks kolme regionaalse väljaõppesessiooniga. ESU liikmed — riiklikud üliõpilasliidud — saavad platvormile ligipääsu ning võivad seeläbi ennast sel teemal täiendada.

See käsiraamat on osa projekti laialdasema levitamise protsessist. Artiklite autoriteks on ESU praegused ja endised valitud esindajad ning ESU juhendajate grupp. Käsiraamat ja muud väljaõppematerjalid tõlgitakse kolme regionaalset väljaõppesessiooni korraldanud riikliku üliõpilasliidu keelde (saksa, eesti ja rumeenia keelde). Käsiraamatu sisu põhineb peamistel küsimustel, mis projekti jooksul esile kerkisid. See sisaldab ka mõningaid võrdõiguslikkust puudutavate regionaalsete väljaõppesessioonide tulemusi. See käsiraamat on üliõpilasesindajatele vahendiks, mis tõstab esile probleeme, soovib neile lahendusi ning paneb paika argumendid tõestamaks, et tänapäeva kõrghariduses ei ole võrdsust.

MIDA TÄHENDAB MEIE JAOKS mõiste "VÕRDÕIGUSLIKKUS"?

Autor: Inge Gielis

Võrdõiguslikkust võib defineerida kui erapooletust või võrdset kohtlemist. Et kohtlemine oleks võrdne, tuleb tähelepanu pöörata mitmekesisuse küsimusele, nii et inimeste erinevad vajadused ja nõudmised saaksid arvesse võetud. Võrdõiguslik lähenemine hariduses määratleb ja võtab arvesse aja ja ressurside ausa jaotuse ning erapooletu tulemuste hindamise.

Võrdõiguslikkust arvestades peaks haridussaavutused olema pigem levinud kui vähestele kättesaadav eesmärk. Võrdõiguslikkus on sotsiaalse õigluse aspekt, mis puudutab näiteks diskrimineerimise tunnustamist ja selle muutmist positiivse tegutsemise mehhanismi kaudu. See põhineb printsiibil, et tunnustatakse ebavõrdsaid võimusuhteid ja asjaolusid, mis takistavad marginaalsete gruppide arengut ühiskonnas, kuna nad on sotsiaalsetes suhetes, mis välistavad sotsiaalse õigluse saavutamise. Sel põhjusel ei ole formaalse, seadusjärgse võrdõiguslikkuse saavutamine piisav. Seepärast on sotsiaalse õigluse saavutamise eeltingimuseks erimeetmed marginaalgruppide elu edendamiseks ja sotsiaalsete käitumismudelite muutmiseks.

KONTSEPTSIOONID

Seda teemat käsitledes kasutame palju erinevaid sõnu ja kontseptsioone. Lissaboni strateegia järgi kutsutakse seda võrdõiguslikkuseks, kuid Bologna protsess kasutas väljendit "sotsiaalne dimensioon". Veel räägitakse võrdsetest võimalustest. Kas need on kõik sünonüümid? Või kasutame neid sõnu erinevate asjade määratlemiseks? Siin on mõned nii meie poolt selles käsiraamatus kui ka üldiselt kasutatavate kontseptsioonide määratlused:

Võrdsus

Võrdselt lugupidav suhtumine ja ligipääs võimalustele, hoolimata individuaalsetest erinevustest.

Osalusvõrdsus kõrghariduses

Kõrgharidus peaks ühiskonda tõeliselt peegeldama. Kõik sihtgrupid peaksid kõrghariduses osalema samal määral, mil nad on esindatud rahvastiku hulgas.

Laienev ligipääs

Avar termin, mis hõlmab kõrgharidusinstituutide, valitsuste ja teiste organisatsioonide pingutusi kõrghariduses osalejate arvu tõstmiseks, eriti mis puudutab laeasindatud inimgrupe.

Paljusus

Paljusus tähendab sõnasõnaliselt mitmesugusust. Paljususe väärtustamine tähendab ühtlasi inimeste väärtustamist, ja tunnustamist, et igaüks on unikaalne/erinev, kuid võrdväärse väärtusega.

Kõrghariduse demokratiseerimine

Kõigil, hoolimata sotsiaalmajanduslikust ja kultuurilisest taustast, on õigus osaleda enda poolt valitud ja annetele vastavas haridusinstituutis ilma mingite takistusteta. Kõrgharidusasutused peavad olema organiseeritud demokraatlikult, tegeliku üliõpilasosalusega.

Sotsiaalne dimensioon

Üliõpilaskogukond, kes kõrghariduse omandamist alustab, selles osaleb ja selle lõpuks saavutab, peaks peegeldama rahvastiku paljusust. (Määratlus antud Bologna protsessil, London Communiqué, 2007.)

Neid määratlusi lugedes näeme, et neil kõigil ei ole sama tähendus ja need ei lähene küsimusele samamoodi. Mõne tähendus on printsiibipõhisem (nt võrdsus, demokratiseerimine), kuid teistel on instrumentaalsem, eesmärgile orienteeritud lähenemine (nt võrdõiguslikkus). Mõned keskenduvad probleemi lahendamisele (nt laienev ligipääs, mis keskendub laeasindatuse lahendamisele) ning teised on lähenemises positiivsemad (nt paljusus, mille keskmes on väärtustamise kasv).

DISKRIMINEERIMINE

Diskrimineerimine on kontseptsioon, mida sageli valesti mõistetakse. Vahel kasutatakse seda vaid inimeste erineva kohtlemise kirjeldamiseks, kuid on oluline märkida, et diskrimineerimisest on põhjust rääkida juhtudel, kui erinev

kohtlemine ei ole õigustatud. Diskrimineerimine on igasugune legaalne või tegelik, otsene või kaudne vahetegev ning ebavõrdne käitumine (eeliste andmine, väljaarvamine, piirangute seadmine), mis põhineb rassil, nahavärvil, sotsiaalsel, riiklikul ja etnilisel taustal, põlvnemisel, sünnil, keelel, ühiskonnaklassil, religioossetel või poliitilistel vaadetel, sool, seksuaalsel orientatsioonil, puudel, abieluseisul või ükskõik millisel muul põhjusel, mis ei puutu asjasse.

Diskrimineerimisel on erinevaid liike:

Otsene (avalik) diskrimineerimine

Otsene diskrimineerimine on inimest vähem soodustav kohtlemine tema rassist või etnilisest päritolust, vanusest, puudest, soost, seksuaalsest orientatsioonist, religioonist või uskumusest jne põhjustatuna, kui see ei puutu asjasse.

Kaudne (varjatud) diskrimineerimine

Selline kohtlemine näib olevat õiglane ja näiliselt koheldakse kõiki võrdselt, kuid sel on põhjendamatu ja ebasoovitav mõju teatud gruppide või isikule, keda iseloomustavad teatud olukorrad või omadused. Kaudne diskrimineerimine võib olla ka sätte või tegevus, millega kõik peavad kohanduma, kuid mis ei ole teatud gruppidele nii lihtne.

Indiviidipoolne diskrimineerimine

Viitab teatud rassilise/etnilise/soolise grupi üksikliikmete käitumisele, mille eesmärk on teise grupi liikmetele erapooliku ja/või kahjuliku mõju avaldamine.

Institutsiooniline diskrimineerimine

Sel juhul põhjustab diskrimineerimist indiviidide käitumine, kes kontrollivad institutsioone ja rakendavad meetmeid, mille eesmärk on rassilistele/etnilistele või muudele gruppidele erapooliku ja/või kahjuliku mõju avaldamine.

Struktuuriline diskrimineerimine

See termin viitab meetmetele või tegutsemisviisidele, mis on diskrimineerivad. Paljudel juhtudel võivad sellised meetmed või tegutsemisviisid isegi neutraalsed näida, kuid erinevate põhjuste tõttu on need olemuselt diskrimineerivad.

PUUDETEOORIAID

Meie poolt kasutatavad kontseptsioonid tunduvad olevat rohkem kui vaid sõnad. Heaks näiteks sellest on muutused puudeid kirjeldavas terminoloogias. Puuet võib määratleda kui füüsilist või vaimset kahjustust, mis piirab oluliselt üht või mitut elutegevust. Minevikus rääkisid inimesed neist kui "vigastest" (*the handicapped*). Paljud inimesed on selle sõnastuse vastu, sest nad leiavad, et see seob inimest liigselt tema puudega. Nad eelistavad terminit "puudega" (*person with a handicap*). Selline terminivalik paneb inimese tähtsaimale kohale. Mõned aga lükkavad kõrvale ingliskeelse termini *handicap*, kuna sel on negatiivne tähendus ja seega on see solvav, ning eelistavad terminit *disabled*.

See terminoloogia on seotud inimeste suhtumisega puuetesse. Puuete kohta on palju erinevaid teooriaid. Need viivad erinevate vaatenurkadeni, kuid need võivad ka viia erinevate meetmeteni ning seega on need väga olulised. Alljärgnevalt toome mõned näited.

Meditasiinilist mudelit iseloomustab "sildistamine" diagnoosi kaudu, keskendudes puudega inimese ebaõnnele ning otsides võimalust puuet "terveks ravidada".

Heategevuslik mudel põhineb "normaalses" ühiskonnas liikuva puudega inimese vastu tuntaval kahjutundel, kusjuures ühiskond pakub teenuseid ja tuge tänu sellele, et inimestel on puudega indiviidist kahju. Taas kord on puue indiviidiga lahutamatu seotud ning see seostab puude häbi ja madala enesehinnanguga.

Sotsiaalne mudel rajaneb uskumusel, et toimetulematus on puudega inimese ühiskonna poolt peale surutud. See loob ja toetab suhtumist, et erinevate puuetega inimesed ei saa ühiskonnas võrdselt funktsioneerida. See mudel viib rõhuasetuse puudega inimeselt eemale ja paneb ühiskonnale vastutuse nende integreerimise eest ning diskrimineerimise ärahoidmise eest.

Fougerollase puude loomise mudel on teooria, mis väidab, et puudesituatsioon luuakse vastastikusel suhtel personaalsete faktorite ja välis- /sotsiaalsete faktorite vahel. Puudesituatsioon viib piiranguteni eluviiside realiseerimisel. Need harjumused on sageli korduvad tegevused või sotsiaalsed rollid, mida on vaja inimese ellujäämiseks või tema elu parandamiseks ühiskonnas eluaja jooksul.

REAALSUS: ALAESINDATUD GRUPID JA TAKISTUSED

Autor: Yonatan Green

MADALA SOTSIAALMAJANDUSLIKU TAUSTAGA ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Finantsbarjäärid ei lase potentsiaalsetel üliõpilastel kõrgharidust omandada: kõrged õppemaksud, majutuskulud, transport jne.

Teatud juhtudel ei innustata selliseid üliõpilasi samamoodi kõrgharidust omandama nagu teisi.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Vähem võimalusi kõrgharidust omandades edu saavutada võrreldes üliõpilastega, kel on parem sotsiaalmajanduslik taust. Näiteks ei pruugi madala sotsiaalmajandusliku taustaga üliõpilased olla võimelised endale eratunde või õppetöövälisest tegevusest lubama ning neil on õpetööks vähem aega, kuna nad peavad samal ajal töötama.

Vahel on üliõpilase majanduslik seis vilets ning ta ei suuda katta kõiki õppekulusid.

Teatud juhtudel ei saa üliõpilased laenu võtta, kuna nad on pärit madalama sotsiaalmajandusliku tasemega perest.

Madalama sotsiaalmajandusliku taustaga üliõpilased satuvad sagedamini võlgadesse, mis viib neid laenu võtmisest loobumiseni.

Teatud juhtudel ei saa sellised üliõpilased teistega võrdsel määral eksamiteks valmistuda, kuna nad peavad tööl käima ja seega on neil vähem aega õppimiseks.

ETNILISED-KULTUURILISED VÄHEMUSGRUPID

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Tavaliselt madalama sotsiaalmajandusliku tasemega.

Mõnel juhul lükkavad õppeasutused tagasi mõnest kultuurist pärit üli-

õpilaskandidaatide avaldused, kuna mõned grupierinevuste uurin-
gid väidavad neid olevat madalama intelligentsusega kui teistest
kultuuridest pärit üliõpilased.

Tööturul kohtavad nad diskrimineerimist, mille tulemusena jääb neil
eelnevalt hea haridus omandamata.

Paljudel juhtudel saab vähemusgruppidele varases lapsepõlves osaks
vähem haridust ja hoolt, nad käivad suurema tõenäosusega erikoo-
lis ja nad kas kukuvad koolist välja või lõpetavad kooli madala staa-
tusega haru.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Haridusraskused, mis tulenevad keelebarjäärist (kuna mõned õpilased
selles grupis ei räägi ülikoolis kasutatavat keelt emakeelena).

Vähem toetust võrreldes teiste üliõpilastega.

VÕÕRTAUSTAGA ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Tavaliselt madalama sotsiaalmajandusliku taustaga.

Võivad saada kõrghariduse kasulikkuse kohta puudulikku infot.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Keelebarjäärist tulenevad haridusraskused (kuna mõned õpilased selles
grupis ei räägi ülikoolis kasutatavat keelt emakeelena).

Raskused uue ümbrusega kohanemisel.

Kogevad survet olla nagu "normaalsed tudengid", mitte erineda.

ÜLIÕPILASED MAJANDUSLIKULT VÄHEM ARENENUD REGIOONIDEST

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Saavad tihti madalama kvaliteediga keskariduse.

Tavaliselt puudub nende endi regioonis kõrgharidusasutus.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Kolimine suurlinna, kõrge elukallidus, halb transpordiühendus, kohtade
vähesus üliõpilaskodus.

PUUETEGA ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Teised ei pruugi neid aktsepteerida; mõned ülikoolid kardavad, et erivajadustega üliõpilaste kaasahaaramine tõmbab keskmised testitulemused alla.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

On võimalik, et õppeasutus keeldub arvestamast oma asutuste sisseades puuetega inimeste teabekeskuse poolt soovitatuga, mis kindlustaks puuetega üliõpilastele võrdse ligipääsu kursuse materjalidele ja hindamisprotseduuridele.

On võimalik, et asutus keeldub olemasolevaid ehitisi muutmast, tege- maks neid puuetega inimestele füüsiliselt ligipääsetavaks (näiteks li- gipääsetavad pesuruumid).

Teiste üliõpilaste ja õppejõudude puudulikud teadmised.

Vajalike tingimuste puudumine.

SUGU

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Teatud juhtudel küsitakse vaid naisüliõpilastelt nende lapsehoiukorral- duse kohta.

Stereotüübid ja sooline eristamine õppevalikutes. Nais- või meessoost isikutel võivad olla piiratud arvamused selle kohta, milline töö on nende jaoks sobiv ning seetõttu ei kaalu nad teatud õppevõimalusi.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

OECD riikides läbi viidud uuring leidis, et meessoost üliõpilased saavad õppekava täitmiseks rohkem lisamaterjale.

ÜLIÕPILASED, KES ON LESBID, GEID, BISEKSUAALID, TRANSSEKSUAALID

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Kogevad sageli oma seksuaalsete eelistuste pärast (dokumenteeritud) tagakiusamist ja vägivalda.

Kogevad homofoobiat ja heteroseksismi.

Saavad akadeemilisi ja karjäärilaseid otsuseid tehes vähem toetust ja

juhendamist, võrreldes heteroseksuaalsete üliõpilastega.

Kogevad diskrimineerimist sotsiaalsete normide ja konstruktsioonide kaudu. Näiteks ei tohi nad oma seltsielust nii avalikult rääkida kui teised tudengid ning seepärast jäävad nad osast seltskonnaüritustest eemale.

Haridus võib iseenesest endas hõlmata hetero-normatiivseid eeldusi, mis võivad sellistele üliõpilastele solvavad tunduda.

TÖÖTAVAD ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Õppekava võib olla jäik, õhtusi loenguid või osalisi programme ei pruugi eksisteerida.

Teatud juhtudel võivad maksta kõrgemat õppemaksu.

Liiga kõrge sissetuleku korral võivad kaotada stipendiumi.

Töö tõttu ei ole neil piisavalt aega ja energiat õppetöök.

LASTEGA ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Lapsehoiu probleem – rahavajadus.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Raskused ajajaotuse ja rahaliste vajadustega (näiteks lapsehoid).

Raskused jäiga õppekavaga.

Võivad vahel saada rohkem üliõpilastoetust, kuid see ei ole sageli piisav selleks, et katta lapsehoiuga seotud lisakulud.

ÜLIÕPILASED, KELLE VANUS ON ÜLE 35 AASTA

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Teatud tuluallikad on üliõpilastele kättesaadavad ainult kuni teatud eani, näiteks laenud ja grandid, üliõpilastele mõeldud allahindlused jne.

Teatud juhtudel maksavad sellised üliõpilased kõrgemat õppemaksu kui teised.

Üldjuhul on neil üliõpilastel rohkem finantskohustusi ja saadavad lae-

nud ei kata neid.

ÜLIÕPILASED RELIGIOOSSETEST VÄHEMUSGRUPPIDEST

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Neid üliõpilasi seostatakse tihti üliõpilastega etnilistest vähemustest ja nad kogeivad samu barjääre.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Tavaliselt ei arvestata nende uskumuste ja usutalitustega.

PÕGENIKUD / ASÜÜLITAOTLEJAD / ELAMISLOATA ÜLIÕPILASED

Probleemid kõrghariduse ligipääsetavusega

Teatud juhtudel ei arvestata nende varasema kvalifikatsiooniga.

Teatud õppeasutustes ei aktsepteerita selliseid üliõpilasi, kui neil ei ole viisat või vastava riigi elamisluba.

Probleemid kõrghariduse omandamise ajal

Teatud juhtudel ei saa nad üliõpilastoetusi ja sageli pole neil luba töötada.

Teatud juhtudel tuleb neil maksta kõrgemat õppemaksu kui teistel üliõpilastel.

KAMPAANIA VÕRDÕIGUSLIKKUSE EEST KÕRGHARIDUSES

Autor: Ben Vulliamy

Selles peatükis selgitame, kuidas teil on võimalik kampaania abil võidelda võrdõiguslikkuse eest kõrghariduses, ja seda üheksa lihtsa sammu kaudu.

1. SAMM — MIS ON KAMPAANIA?

Kampaaniat määratletakse kui protsessi, millega loodetakse tuua esile muutus. Muutusel peab olema mõju — keegi näeb, tunneb või teeb midagi teisiti kui varem. Inimese või ühiskonna elu muutub, see on mingil määratletaval viisil parem. Positiivse muutuse kontrollimine ja saavutamine on keeruline ning sellepärast on kampaania läbiviimine raskesti omandatav oskus, kuid see-eest on selle jõud väga suur. Tõhus kampaania annab inimestele võimaluse oma keskkonda või selle kogemist muuta ning inimeste elu ümbritsevas maailmas parandada.

»Protsess, mille eesmärk on esile kutsuda muutus«

Lihtne diagramm tutvustab kampaaniaprotsessi ja seda, millised muutused, tulemused ja mõju on iga kampaania jaoks olulised.

Tegevus: mida kampaanias osalejate poolt tehakse?

Reaktsioon: mida need tegevused esile kutsuvad?

Tulemus: milline on nende tegevuste lõpptulemus?

Mõju: millist mõju see avaldab?

Näide:

Tegevus: üliõpilased saavad ülikooli kantslerile e-maile ja kirju, küsides: "Kas ma oleksin saanud selles ülikoolis õppekoha, kui ma oleksin mustanahaline, vaene, transseksuaal, naine või kui mul oleks puue?"

Reaktsioon: küsimus tekitab kantslerile ebamugavustunnet ja tavapärase tegevus on häiritud

Tulemus: kantsler nõustub ülikooli vastuvõtu protsessi üle vaatama

Mõju: ülikool hakkab erinevatest rühmadest üliõpilaste vastuvõttu laiendama

2. SAMM — MIDA TE MUUTA SOOVITE?

Kuna muutus on iga kampaania oluline fookuspunkt, siis on hädavajalik selgelt määratleda, mida muuta soovitakse. Mõelge sellele, mis teid tõsiselt häirib või mis põhjustab teie poolt kogetavat probleemi. Kas te soovite teatud üliõpilastele teistsuguseid hindamiskriteeriume? Kas mõni üliõpilane vajab õppimiseks mingit täiendavat lisatoetust? Kas õppetunde peaks teisiti struktureerima või läbi viima, et neis saaks osaleda laiem grupp üliõpilasi?

»Määratlege selgelt, mida muuta soovite«

Kampaaniate muutuseesmärgid on väga erinevad, kuid tavaliselt on kampaania eesmärk üks allpool nimetatute hulgast:

Tutvustus: tutvustab uut, eelnevalt arvestamata kriteeriumi

Kordamine: kordab olemasolevat probleemi, mis vajab suuremat rõhuasetust

Meeldetuletus: tuletab inimestele meelde olulise sündmuse, mis vajab meenutamist

Rõhutamine: toob esile tähtsaks muutuva küsimuse

Innustamine: annab uue tõuke olemasolevale kampaaniaküsimusele, mida pole veel lahendatud

3. SAMM — TUNNE PROBLEEMI

Teadlikkus probleemküsimusest kindlustab selle, et saate oma kampaaniat mõjusa strateegia abil läbi viia. Uurimistöö valmistab teid kampaania edukaks läbiviimiseks paremini ette. On oluline, et mõistaksite probleemi ja selle konteksti, võimalikke lahendusi, poolt- ja vastuargumente; seda, kuidas saaksite tõestada nii pooldajatele kui ka vastastele, et teie poolt välja pakutav lahendus või muutus muudab asja paremuse poole. Kasulikuks võib osutada allpool kirjeldatud analüüs:

»Uurimistöö valmistab teid kampaania võitmiseks paremini ette«

Poliitiline kontekst: milline on olemasolev tegevuspoliitika? Kellel on võim seda muuta?

Majanduslik kontekst: kes teie kampaania edukuse korral rahaliselt kaotab ja

kes võidab? Millised investeeringud võivad osutada vajalikuks, et muutust saavutada, ja kust võiks selline majanduslik investeering pärineda?

Sotsiaalne kontekst: mida arvab ühiskond küsimusest, mille suhtes te kampaaniat korraldate? Milline on nende kogemus teie poolt kirjeldatava probleemiga? Kui paljusid inimesi see puudutab? Millised ühiskonnagrupid teie kampaaniat toetavad ja millised on selle vastu?

Tehniline kontekst: milline on teie poolt kirjeldatud probleemi tehnoloogiline mõju? Kas on olemas tehnoloogia, mis teie tulemust toetaks?

Uurimistööd tehes üritage hankida ümberlõkkamatut tõestusmaterjali. See peaks olema mingi selline leid, mis annaks teie kampaaniale vastuvaidlematut tuge, mis ei keeruta ega paku millegagi üle, vaid tõestab selgelt ja üheselt, et muutus on saavutatav ja muudab midagi paremaks. See võib olla kellegi faktilise ja arvulise tõendusmaterjaliga toetatud lugu, kellegi isiklik kogemus.

4. SAMM — SEA EESMÄRGID

Parimatel kampaaniatel on selged, lihtsad ja saavutatavad eesmärgid. Mitme hästi määratletud eesmärgi olemasolu on kampaania edukuse jaoks olulise tähtsusega, sest see aitab kampaania mõtet tõhusalt edasi anda ning järkjärgult edu poole sammuda.

»Oluline tähtsus kampaania edukuseks«

Oluliste eesmärkide jada näide:

Eesmärk 1: kantsler nõustub vastuvõtutingimusi üle vaatama

Eesmärk 2: üliõpilasesindajad lülitatakse tingimusi üle vaatavasse gruppi

Eesmärk 3: uued vastuvõtutingimused esitatakse ülikooli juhatusele

Eesmärk 4: ülikooli juhatuse kiidab uued vastuvõtutingimused heaks ja juurutab need

Eesmärk 5: järgneval aastal võetakse vastu suurem arv vähemusgruppidest pärit üliõpilasi

Oluliste eesmärkide jada järgimine ja ühe eesmärgi saavutamine enne järgmise juurde liikumist aitab kampaaniat järkjärgult arendada kuni lõpliku muutuse saavutamiseni. Selged, lihtsad, väikesemõõdulised ja saavutatavad

eesmärgid igas faasis aitavad saavutada järkjärgulist edu, kuna nii on olemas selged verstapostid ja meetmed kampaania arendamiseks olulise jada igas faasis.

5. SAMM — INIMESTE KOGUMINE

Enamasti eeldab kampaania inimeste mobiliseerimist, nende kokkutoomist rannase tegevuse või mitmete tegevuste jaoks, mis aitavad saavutada soovitava tulemuse. Inimeste koostöö eesmärgil kogumiseks on palju erinevaid võimalusi. Mõeldes, kellele ja kuidas läheneda, tuleb siiski olla loov. Anname mõned ideed selle kohta, kuidas tunda ära õiged inimesed, neile läheneda ning nad kampaania toetajate hulka kaasata:

Võtke ühendust üliõpilasgruppidega, ühenduste ja sotsiaalsete gruppidega. Kui on juba palju üliõpilasi, kellel on soodumus teistega kokku saada ja nendega koostööd teha, on see hea võimalus leida ühiste huvidega koostöövalmis inimesi.

Otsige välja ja võtke ühendust asjakohaste Internetifoorumitega. Facebook, Bebo ja Internetifoorumid võivad olla tõhusad vahendid suurte gruppide identifitseerimiseks ja nendega kontakteerumiseks. On palju tõendeid selle kohta, et noortel inimestel on suurem usk kampaania jõusse, kui nendega võetakse kontakti ning neid haaratatakse kaasa virtuaalsete ja Internetipõhiste meetoditega.

Võtke ühendust teiste kampaaniagruppidega, kes võivad teie eesmärke jagada. Kas ümbruskonnas on kohalike elanike ühendusi, ametiühinguid, kampaaniaorganisatsioonid jne, kes võiks teiega koostööd teha? Kuidas võiksite kasutada nende solidaarsust, et pääseda ligi teistele allikatele või suhtluskanalitele?

Identifitseerige ümbruskonna juhtfiguurid ja rääkige nendega. Kas teate kedagi, kellel on suurim sõpruskond? Kui nad hakkavad teie kampaaniat toetama, siis võivad nad tänu oma suhtlusoskusele ja kontaktidele aidata mobiliseerida suuri gruppe, kuna neid respektierib juba suur hulk inimesi. Kursusevanem, ragbimeeskonna kapten, pastor või sõber, kes organiseerib kõige suuremaid ja paremaid pidusid, võib olla just õige inimene.

»Kampaania vajab inimeste mobiliseerimist«

Kui olete leidnud inimesed, kes tahavad kampaaniat toetada, ja nendega ühendust võtnud, on teil vaja mõelda, kuidas võita nende huvi, kuidas neid kampaaniat toetama veenda. Nende toetuse võitmiseks on olemas tehnika, mille nimi on "Viha, lootus, tegutsemine". Mõte on selles, et kui tekitate neis viha kampaania põhiprobleemi suhtes ja annate lootust, et lahendus on olemas, siis nõustuvad nad teie soovitudele vastavalt tegutsema, et kampaaniat toetada.

Näide tehnikast "Viha, lootus, tegutsemine":

Viha: teavitate olemasolevat puuetega üliõpilaste ühendust sellest, et kuigi kohalikus ühiskonnas on 32% inimestel määratletud mingi puue, on ülikooli vastuvõetud üliõpilaste seas ainult 6% puuetega inimesi. Nad on vihased, neil tekib tunne, et on tegutsetud ebaõiglaselt.

Lootus: ütlete neile, et lähedalasuvas linnas on ülikool, kus puuetega üliõpilasi on 35%, kuna puuetega inimeste toetuseks on investeeritud õppealastesse lisatoetustesse ja ressursidesse. Sama võiks toimida ka teie ülikoolis. On lootus, et probleemi on võimalik lahendada.

Tegutsemine: palute neil kirjutada artikli kohalikku ajakirjandusse selgitamaks, et ülikool ei toeta nende juurdepääsu võimalusi. Te võite neid ka paluda kirjutada ülikooli kantslerile ja küsida, miks kohalik ülikool ei taga puuetega üliõpilastele samu ressursse, mis on saadaval teistes ülikoolides. Nad mõistavad, et nendepoolne tegutsemine võib ebaõiglast kohtlemist muuta.

6. SAMM — ORGANISEERIMINE

Eduka kampaania võti on tagamine, et kõik tunneksid end teatud viisil haaratuna; tunneksid, et nad vastutavad tegutsemise eest. Seda nimetataksegi organiseerimiseks. Inimeste kampaania jaoks organiseerimine tähendab ühist kokkuleppimist inimeste tegutsemisplaani ja/või vastutusala suhtes kampaania raames. Sageli on abiks see, kui moodustada kollektiivid inimestest, kes koos tegutsevad või millegi eest vastutavad. See annab neile võimaluse jagada oskusi, ideid ja tegevust. Alltoodud diagramm annab soovitude töökollektiivide organiseerimiseks.

»Igaühe kaasamine on eduka kampaania võti«

Inimeste eesmärgi nimel organiseerimine erinevate vastutusosalade ja tegut-

semisviiside kaupa annab kampaaniale jõudu. Peaksite kaaluma, kuidas erinevad kollektiivid teile oma tegevusest aru annavad ja oma edu jagavad. Selleks võib vaja minna mitmeid kampaaniakoosolekuid. Need aitavad teil ka jälgida kampaania edukust ja kindlustada kõikide tegevusliinide ettenähtud toimimist.

7. SAMM — RESSURSSIDE KOGUMINE

Võib juhtuda, et teil on kampaania läbiviimiseks piisavalt ressursse, kuid enamasti see nii ei ole. Jättes kõrvale vajaduse inimressursside kogumiseks (millest on juttu sammudes 5 ja 6), on teil ehk vaja mõelda sellele, kuidas koguda raha, kuidas avalikkust oma kampaaniast teavitada ning kas ja kuidas kasutada meediat. Allpool toome ära mõned sellekohased nõuanded ja näpunäited.

»Võib tekkida vajadus mõelda, kuidas raha koguda, avalikkusele kampaaniat tutvustada ja meediat kasutada«

RAHA KOGUMINE

Inimesed kulutavad sageli rahakogumise planeerimisele ja vastava ürituse läbiviimisele liiga palju aega ja leiavad hiljem, et kogu energia on läinud raha hankimisele ning kampaaniasse polegi aega investeeritud! Kui kampaania läbiviimiseks on vaja raha koguda, siis tuleb selleks leida kiire ja lihtne viis. Seda tuleb teha loovalt, kuid samas otsekoheselt ja kiirelt. Kas kampaanial on liitlasi, kellel on ressursse, mida nad oleks valmis teie eesmärgi toetamiseks investeerima? Enne nende poole pöördumist tuleb olla kindel, et teate täpselt, mida teil vaja on ja kuidas te seda kasutate. Võiksite rääkida ametiühingute, kirikute, mošeede, ühiskonnagruppide jne esindajatega, kes oleksid tõenäoliselt valmis teie kampaaniat toetama. Võite arutada ühepäevase korjandusürituse või -tegevuse läbiviimist, nagu näiteks filmiõhtu, kunstinäitus, komöödiaetendus vms. Samuti võib arvesse võtta võimalust panna müüki mõni väike kampaaniat toetav ese, nagu näiteks rinnamärk, randmepael, poster vms. Üritused või tootemüük võib olla hea viis kampaania edendamiseks ja kampaaniat toetava grupi leidmiseks, samal ajal kampaaniale raha kogudes. Kuid tuleb meeles pidada, et raha kogumisele liiga palju aega ei kulutataks.

REKLAAM

Ülalpool, raha kogumise alapealkirja all andsime mõningaid ideid selle koh-

ta, kuidas kampaaniale reklaami teha. Mõnel puhul võib reklaamimine terve kampaania võtmeks olla. Kõige olulisemad näpunäited on siinkohal loovus, leidlikkus ja julgus. Kõik teevad postereid ja lendlehti, kuid kui te soovite, et inimesed teie kampaaniale tõesti tähelepanu pööraksid, siis on vaja teha midagi tähelepanuväärset. Võib-olla on tarvis kampaania juhtlause prügist moodustatud tähtedega ülikooli peasissekäigu juurde kirjutada või panna inimrühmad raekoja ees kampaania sõnumit skandeerima, riputada kampaania bänner peamise ühiselamu juures olevale sillale vms. Püüdke teistest erineda, et teie kampaaniat tähele pandaks. Väärrib märkimist, et paljude uuringute põhjal on kõige efektiivsem viis sõnumi kohale viimiseks suhtlemine. Kui püüate oma kampaaniaga üliõpilasteni jõuda, laske üliõpilastel endil teiste üliõpilaste juurde minna ja nendega rääkida.

MEEDIA

Kui teil õnnestub lasta sõnum kampaania kohta ära trükkida meediaväljannete juhtkirjas, siis võib see olla väga võimas vahend. Mõelge, kuidas leida endale kampaania suhtes kaasaelavaid liitlasi ajakirjanduses. Varustage nad kirjeldustega juhtumitest, mis näitavad inimeste ebaõiglast kohtlemist, või statistilise tõestusmaterjaliga ebavõrdsuse kohta, fotodega või huvitava tegevuse kirjeldustega. Meedia on end tõestanud võimsa inimeste mobiliseerimise vahendina, kuid samuti inimeste mõjutajana.

8. SAMM — KAMPAANIA LÄBIVIIMINE

Kui olete läbinud kõik ülalpool kirjeldatud sammud, et oma kampaania eesmäärke planeerida ning selle kohta infot koguda, inimesi kampaania toetuseks mobiliseerida ja identifitseerida kampaaniaks vajalikud ressursid, siis peaks kampaania läbiviimine olema lihtne!

Kõige raskem võib kampaania läbiviimise juures olla vaimujõu ja hoogsuse hoidmine. Anname allpool viis nõuannet, kuidas saate vaimujõudu ja hoogu kampaania jooksul ette tulevate madal- ja kõrgpunktide ajal hoida.

»Kõige raskem võib kampaania läbiviimise juures olla vaimujõu ja hoogsuse hoidmine«

Viis moodust kampaania vaimujõu hoidmiseks:

Kasutage suhtlusvõrgustikku, et kampaania liikmed üksteisega pidevalt räägiksid, jagaksid probleeme ja eduelamusi.

Rakendage "sõbramehe" süsteemi, kus kõigil kampaania läbiviimises osalevatel inimestel oleks keegi, kes neid toetaks, abistaks ja tuju üleval hoiaks.

Ärge unustage huumorit. Kampaania peaks ideaalis olema rõõmus, kuid kindlameelne.

Kui asjad lähevad valesti, ärge sattuge paanikasse. Otsige igast taolisest olukorrast, mida saaks sellest õppida ja kuidas kampaania saaks probleemi lahendada ja jõuda eesmärgini.

Vaadeldge pidevalt kampaania edenemist ja jagage tulemusi kõigiga näitamaks, kui hästi kampaania edeneb ning millist edu protsessi vältel saavutatud on.

9. SAMM — KAMPAANIA ANALÜÜS

Kui te kampaaniale hinnangut ei anna, kuidas võite siis teada, kas see oli edukas? Peaksite kampaaniat analüüsima nii protsessi käigus kui ka lõppkokkuvõttena. See mõõdab osalt teie edukust ja näitab, mida olete õppinud, kuid võimaldab ka kõige selle jagamist teistega. ESU tahab kindlasti teada kõike teie kampaania kohta: mis toimis ja mis mitte, milline muutus on saavutatud ja kuidas seda tehti. Me saame teid ehk ka aidata, kui analüüs näitab, et miski ei toimunud plaanikohaselt.

Lihtsaim viis kampaaniat analüüsida on ikka ja jälle esimese sammu juures kirjeldatud kampaania diagrammi juurde tagasi pöörduda ning vaadelda tagasiulatuvalt tegevust, reaktsiooni ja selle mõju. Küsige eneselt 4. sammu juures kirja pandud kriitiliste eesmärkide kohta:

Kas tegutsesite nii, nagu alguses planeeritud?

Kas saavutasite oodatud reaktsiooni?

Kas see tõi esile soovitud tulemuse?

Kas tulemusel oli teie poolt soovitud mõju?

Kõigile neile küsimustele vastamine iga kampaania eesmärgi kohta võimaldab teil oma kampaania edukust objektiivselt hinnata või määratleda, mis läks valesti, ning probleem kõrvaldada.

LÕPPKOMMENTAAR

Kampaania abil on võimalik saavutada muutus. Tõhusa kampaania abil võib vähendada meie ühiskonnas olevat ebaõiglust või muuta teie ülikoolis mõnda ebaõiglast reeglit või tegutsemisviisi. Kampaania võib aidata luua võrdsemat kõrgharidust, mis vastab ühiskonnas eksisteeriva paljususe vajadustele.

RAHVUSVAHELINE MÕJU

Autor: Inge Gielis

Riiklik kõrghariduspoliitika kannab endas järjest enam rahvusvaheliste protsesside ja organisatsioonide mõju, nagu näiteks Bologna protsess, Lissaboni strateegia, GATS, Euroopa Liidu poliitika, OECD, UNESCO jne. See võib mõjutada võrdõiguslikkust nii negatiivselt kui ka positiivselt ning seda mõju võivad üliõpilaslasiidud edukalt kasutada lobitöös. Selles peatükis vaatleme rahvusvaheliselt tegevusväljalt tulevaid võimalusi ja ka hädaohte.

RAHVUSVAHELINE MÕJU

Kõrgharidusele avaldab mõju mitu erinevat rahvusvahelist organisatsiooni ja protsessi. Selles osas anname ülevaate mõnest olulisest faktorist ja tegelastest.

BOLOGNA PROTSESS

1999. aastal otsustasid mitmed Euroopa haridusministrid Bolognas kõrghariduse edendamiseks koostööd teha. Nende eesmärgiks oli luua 2010. aastaks Euroopa kõrgharidusruum (EHEA). Ministrid leppisid järgnevateks aastateks kokku konkreetsetes tegevusliinides. Kokkuleppe kohaselt tuli neil iga kahe aasta tagant uuesti kohtuda. Vahepealsel ajal koordineeris protsessi Bologna järelevalvegrupp ja sekretariaat. ESU osaleb konsultantliikmena. Viimane ministrite tippkohtumine leidis aset 28.–29. aprillil 2009 Leuvenis ja Louvain-la-Neuve'is, kus ministrid sätestasid eesmärgid aastaks 2020.

Üks käesolevatest tegevusliinidest on tegelemine sotsiaalse dimensiooniga. Protsessi alguses, 1999. aastal Bolognas sotsiaalse dimensiooni teema puudus. Alles 2001. aastal Prahas liitusid protsessiga üliõpilased ja palusid ministritel sotsiaalsele dimensioonile tähelepanu pöörata. Siis sai see protsessi osaks, kuna ka ministrid rõhutasid selle küsimuse tähtsust. Kuid alles 2005. aastal Bergenis teatasid ministrid, et sotsiaalse dimensiooni käsitlemine saab üheks Bologna protsessi tegevuskava osaks.

Ministrid määratlesid sotsiaalse dimensiooni 2007. aastal Londonis alljärg-

nevalt: "Üliõpilaskond, kes kõrghariduse omandamist alustab, selles osaleb ja selle omandab, peaks kõigil tasanditel peegeldama meie rahvastiku paljusust." See tähendab, et ministrid pühenduvad osalusvõrdsuse saavutamisele. Kõrgharidus peaks rahvastikku tõeliselt peegeldama, nii et kõigi sihtgruppide osalus kõrghariduses oleks sama suur kui nende osakaal rahvastikus. Sotsiaalse dimensiooni olulisust rõhutati ka ministrite tippkohtumisel.

EUROOPA LIIT JA LISSABONI STRATEEGIA

Euroopa Liidul on hariduse vallas väga väike pädevus. Euroopa Liidu roll piirneb liikmesriikidevahelise koostöö julgustamisega hariduse ja kutsehariduse alal, samal ajal täielikult respektides liikmesriikide õigust määrata üld- ja kutseharidussüsteemide õppesisu. Euroopa Komisjon on oma erinevad haridus- ja koolitustegevusprogrammid kogunud kokku üheks elukestva õppe programmi (the Lifelong Learning Programme ehk LLP). Selle programmi eelarve suurusks aastateks 2007–2013 on peaaegu 7 miljardit eurot. See hõlmab endas selliseid üliõpilaste vahetusprogramme nagu näiteks Erasmus.

Viimaste aastate jooksul on Euroopa Liit tõstnud oma osalust hariduse valas. Seda tuleks vaadata Lissaboni strateegia valguses. 2000. aastal kogunesid Euroopa Liidu riigipead Lissaboni, et seada enestele ambitsioonikas eesmärk: saada maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmistel põhinevaks majandusruumiks, mis oleks võimeline tagama jätkusuutlikku majandusarengut enamate ja paremate töökohtade abil ning jagama suuremat sotsiaalset ühtekuuluvustunnet. Selle eesmärgi saavutamiseks töötati välja strateegia, milles haridus mängib olulist rolli. Haridus- ja koolitusprogrammiga stimuleeritakse haridusreformi. Selle strateegia keskmes on kõrghariduse reformiprogramm, mille eesmärk on anda kõrgharidusasutustele suurepärase tulemuste saavutamiseks kõik vajalikud tingimused ning pakkuda huvi kõige andekamatele üliõpilastele ja teadlastele.

Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb tegutseda valdkondades, milles Euroopa Liidul puudub otsustusõigus. Liikmesriikidevahelise koostöö koordineerimiseks loodi uus vahend: avatud koordinatsiooni meetod (the Open Method of Coordination ehk OMC). Selle põhimõtteks on printsip "nimetamine-süüdistamine-häbistamine" (naming-framing-shaming principle). Euroopa Komisjon ja Ministrite Nõukogu lepivad kokku ühises eesmärgis ning määratlevad

mõned etalonid. Edu analüüsitakse kindlate ajavahemike tagant ja aruanded avalikustatakse. Grupi surve peaks stimuleerima vähim punkte saanud riike oma arengut kiirendama. On oluline märkida, et Euroopa Komisjon on siin liikumapanevaks jõuks (mis ei kehti Bologna protsessi puhul). Otsustuste tegemine jääb siiski ministrite pädevusse.

OECD

Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (The Organisation for Economic Development and Cooperation ehk OECD) asub Pariisis. See ühendab riike, kes usuvad demokraatiasse ja turumajandusse, ning esindab maid, millel on maailma majanduses suur osalus. OECD teeb analüüse ja toimib ajustrustina. Lobitöötajatest kuni akadeemikuteni on sellesse haaratud üle 700 ametniku. OECD toimib ka hariduses, andes sageli välja aruandeid, nagu näiteks "Pilk haridusele" või seeria "Ülevaade kõrg- ja kutseharidusest". Neis võib leida palju huvitavat andmematerjali, kuid taolised raportid sisaldavad muuhulgas ka nõuandeid.

GATS

Teenuskaubanduse üldleping (The General Agreement on Trade in Services ehk GATS) on üks Maailma Kaubandusorganisatsiooni (World Trade Organisation ehk WTO) kaubanduskokkulepetest. GATS järgib teenustega kauplemise liberaliseerimise loogikat, mis toimib järkjärguliste läbirääkimiste kaudu. GATS puudutab kõiki teenuseid, välja arvatud need, mida osutavad riiklikud võimud, st "mida ei osutata kommertseesmärgil või konkurentsis ühe või mitme teenusepakkujaga". See tähendab, et GATS katab ka haridusala, kuna see on üks vertikaalsetest sektoritest, kus riigid saavad vastutust mujale delegeerida. Euroopa Komisjon juhib Euroopa Liidu liikmesriikide vastavasisulisi läbirääkimisi.

GATS tunnustab nelja erinevat teenuse osutamise viisi. Hariduses võib tuua nende kohta alljärgnevad näited: 1) piireületav teenus, näiteks kaugõpe; 2) teenuse kasutamine välismaal, näiteks välismaale õppima minek; 3) kommertskohalolu, näiteks ülikooli harulinnakud või partnerluskokkulepped; 4) füüsiliste isikute, näiteks õppejõudude ja professorite kohalolek.

UNESCO

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization ehk UNESCO) loodi aastal 1945. UNESCO usub, et haridus, teadus ja kultuur on vahendid palju ambitsioonikama eesmärgi saavutamiseks, milleks on inimeste hingerahu. 2009. aasta juulis organiseeris UNESCO kõrgharidusteemalise maailmakonverentsi, kus töötati välja ühine globaalne kõrghariduse struktuur ja eesmärgid järgnevateks aastateks.

HÄDAOHUD

Rahvusvahelist mõju kõrgharidusele nähakse sageli hädaohuna. Selles osas käsitleme kahte elementi, mida sageli kõrghariduse sotsiaalset dimensiooni ohustavana nähakse: kommertsialiseerumine ning õppemaksud.

KOMMERTSIALISEERUMINE

Kommertsialiseerumine viitab sellele, et kõrgharidust vaadeldakse järjest enam majanduslikust aspektist. Selles kontekstis nähakse kõrgharidust teadmistetööstusena ning kõrgharidusasutusi teenusepakkujana. Üliõpilasi võetakse peamiselt hariduse tarbijatena ning inimkapitalina tööturu tarbeks. Programme keskmes on ettevalmistus tööturu jaoks ning võimalused isiklikku tulu pärast ülikooli lõppu maksimeerida.

Kommertsialiseerumise idee toetab poliitilisi reforme, mis panevad kõrgharidusasutused finantsressursside, "parimate" üliõpilaste, õppejõudude ja teadlaste pärast konkureerima ning elitaarasutuseks pürgima. Tasakaalustatud kõrghariduse loomise asemel loob ja laiendab selline lähendamine lõhet erinevate kõrgharidust pakkuvate asutuste vahel. Sellest saavad kasu kõrgema reitinguga kõrgharidusasutused, millel on rahvusvaheline prestiiž ja jätkusuutlik finantsbaas ning mis on kättesaadavad vaid vähestele üliõpilastele. Kaotajateks on alafinantseeritud asutused, mis peavad kokku hoidma nii õppejõudude kui ka teadusprojektide arvelt ning mis pikemas perspektiivis kaotavad kõige enam hariduse kvaliteedis.

Suurim hädaoht selles vallas pärineb GATSi läbirääkimistelt, mille eesmärk on liberaliseerida teenustekaubandus. Ainult riiklikud teenused ei kuulu GATSi pädevusse. Riiklike teenuseid määratletakse kui teenuseid, "mida ei osutata

kommertseesmärgil või konkurentsis ühe või mitme teenusepakkujaga". Paljudes maailma riikides ei kvalifitseeru selliste avalike teenustena kõrgharidus, kus võib leida palju erakätes olevaid elemente, nagu näiteks õppemaks või raha eest tehtav teadusuuring.

Tagajärjed võivad olla kaugeleulatuvad, kuna vastavalt GATSi eesmärkidele tuleb tühistada kõik tõkked vabakaubanduse teel. Nii ei tohi kodumaised regulatsioonid, näiteks kvaliteedi tagamise mehhanismid, olla "koormavamad kui vältimatult vajalik", mis võib omakorda hariduse kvaliteeti negatiivselt mõjutada. Riiklikke toetusi haridusasutustele võib vaadelda kui kaubandustõkkeid ning seega võib neid tühistada või vastavalt riiklikule kohtlemisregulatsioonile anda neid nii kodu- kui välismaistele teenusepakkujatele. Vabakaubanduse tõkkena võib vaadelda ka positiivse tegevuse struktuuri, mille eesmärgiks on luua võrdsed võimalused.

ÕPPEMAKS

Nii OECD kui Euroopa Komisjon on soovitanud tõsta õppemaksu. See ei ole muidugi üliõpilaste seas eriti populaarne otsus. OECD on seda nimetanud maksumuse jagamiseks. Pooltargumentidena tuuakse välja lihtsam töökoha leidmise võimalus ning kõrgharidusest tulenev isiklik kasu. Tuuakse välja kolm argumenti: õppemaks annab vajalikke finantsressursse puudujäägi vähendamiseks; õppemaks annab üliõpilasele lisamotivatsiooni ja tõstab kõrghariduse taset; õppemaks loob koos üliõpilastoetuste skeemiga üliõpilaste seas suuremat sotsiaalset võrdõiguslikkust.

Alates 2009. aastast on kõrghariduse finantseerimine ka Bologna protsessi päevakorras. Pärast pikka arutelu jõudsid ministrid kompromissile. Tunnustades riiklikku finantseerimist kui esmast prioriteeti võrdse ligipääsu garanteerimiseks, deklareerisid nad ka seda, et on vaja pöörata rohkem tähelepanu uute ja mitmekülgsemate finantsressurside ja -meetodite leidmisele. Selles võime näha üleskutset suuremaks erafinantseerimiseks.

VÕIMALUSED

Isegi kui rahvusvahelisel areenil on näha teatud selgeid hädahoite, ei ole mitte kõik läbinisti halb. Rahvusvahelise tasandi poliitikaloojad on teinud avaldusi, kus rõhutatakse sotsiaalse dimensiooni olulisust ja nad on isegi andnud

lubadusi selles vallas edusammude tegemiseks. Järgmises osas toome ära mõned sellekohased näited.

Esiteks peavad rahvusvahelised kokkulepped tunnustama õigust haridusele. Inimõiguste ülddeklaratsioon määratleb vaba juurdepääsu haridusele ühena inimõigustest. 1966. aastal võttis ÜRO vastu majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvahelise pakti, mis sätestab, et "kõrgharidus peab olema kõigile, vastavalt igapäevastele võimetele, ühtviisi kättesaadav. Selleks tuleb rakendada kõiki vajalikke abinõusid, kaasa arvatud tasuta hariduse järkjärguline sisseseadmine" (artikkel 13).

Bologna protsessi vältel on ka sotsiaalse dimensiooni tähtsust jätkuvalt rõhutatud. Viimases pressiteates on pealkirja all "Prioriteedid tulevaseks aastakümneks" kirjas: "Üliõpilaskond peaks peegeldama Euroopa rahvastiku paljusust. Seepärast rõhutame kõrghariduse sotsiaalset loomust ning seame eesmärgiks anda kvaliteetse kõrghariduse omandamiseks kõigile võrdsed võimalused. Ligipääsu kõrgharidusele tuleks laiendada alaesindatud gruppidest pärit üliõpilaste potentsiaalile kaasa aitamisega ning neile õpingute lõpetamiseks piisavate tingimuste loomisega. See hõlmab õppekeskkonna parandamist, kõigi õppetaktistuste eemaldamist ja kohaste finantstingimuste loomist, et üliõpilased saaksid õpingutest kõigil etappidel täit kasu. Iga osalejariik seab endale mõõdetavad eesmärgid, et laiendada üldist osalust ja tõsta alaesindatud gruppide osalust kõrghariduses, ning nende eesmärkideni tuleb jõuda järgmise aastakümne jooksul. Pingutusi võrdõiguslikkuse saavutamiseks kõrghariduses tuleb täiendada ka tegevusega haridussüsteemi teistes osades."

Ülemaailmne kõrghariduskongress tunnustas, et ligipääs, võrdõiguslikkus ja kvaliteet kui üksteisega vastastikku seotud eesmärgid on esmased prioriteedid, kokkuleppel, et "eesmärgiks peab olema edukas osalus ja haridustee lõpule viimine, samal ajal garanteerides üliõpilase heaolu", mis hõlmab "... kohast majanduslikku ja hariduslikku toetust vaestest ja marginaalsetest kogukondadest pärit üliõpilastele." Pressiteade rõhutab ka selgelt kõrghariduse positsiooni kui "avalikku positiivset ja strateegilist vajadust" ning lisab, et "kõrgharidus peab olema kõigi valitsuste jaoks vastutuse ja majandusliku toetuse küsimus".

MIDA SAAVAD TEHA ÜLIÕPILASLIIDUD?

Üliõpilasliidud saavad rahvusvahelisse mõjusse sekkuda kahel viisil. Ühelt

poolt peame kasutama seda ära riiklikul ja isegi ühiskondlikul tasandil. Teisest küljest peame üritama seda ennast mõjutada.

KASUTA SEDA!

Nagu ülalpool öeldud, võib rahvusvaheline mõju olla nii negatiivne kui ka positiivne. Üliõpilasliitadena saame kasutada rahvusvahelisi kokkuleppeid või lubadusi, mis tagavad meile tugevad argumendid. Kui teie minister tahab õp-
pemaksu tõsta, võite leida mitmeid pressiteateid, mis rõhutavad riikliku finant-
seeringu tähtsust.

Kuid sotsiaalset dimensiooni ähvardavad ohud võivad olla ka kasulikud. Rahvusvahelisi protsesse järgides võivad üliõpilasliidud olla palju teadlikumad kontekstist, mis ümbritseb riiklike otsuseid. Mitmeid riikliku poliitika suundi võib juba eelnevalt märgata rahvusvahelisel tasandil. Rahvusvaheliste debattide jälgimine ja argumentide kuulamine valmistab üliõpilasliite riiklikul tasandil toimuvateks debattideks paremini ette.

MÕJUTA SEDA!

Üliõpilasliitudel on otsustusprotsessis oluline roll. Ühe Euroopa sidusgrupi-
na võib ESU debattides aktiivselt osaleda ning üritada otsuste tegijaid mõjutada
üliõpilaste suhtes sõbralikuma poliitika suunas. Ka riiklikel üliõpilasliitudel on
oluline roll. Kõigis organisatsioonides ja protsessides on lõplikult otsustajaks
minister. Üliõpilasliidud peavad olema kursis oma ministri tegevusega riiklikul
tasandil ja püüdma seda võimalikult palju mõjutada. Koos saame sotsiaalsest
dimensioonist teha tähtsaima küsimuse.

VÕRDÕIGUSLIKKUS ÜLIÕPILASLIIDUS

Autor: Jenny Björk

Kõrgharidussüsteemis alaesindatud grupid on tavaliselt alaesindatud ka üliõpilasliitudes. Et üliõpilasliit oleks võrdsusküsimustega tegeldes tõsiseltvõetav, tuleb kindlustada üliõpilasliidu enda avatus kõikidele üliõpilastele, s.t liidus ei tohi olla diskrimineerivaid struktuure. Selles peatükis anname kasulikku infot selle kohta, kuidas saate ebavõrdsusega teie enda üliõpilasliidu siseselt võidelda. See ei ole alati just nii lihtne, nagu võiks arvata, kuna enda õuel olevaid vigu on sageli kõige raskem märgata. Võib-olla tuleb see sellest, et me töötame nooruslikes üliõpilasorganisatsioonides ja meile meeldib mõelda, et oleme avatud silmaringiga ja võitleme ühiskonnas esineva ebavõrdsuse vastu. Ent niikaua, kui ühiskonnas eksisteerib diskrimineerimine ja ahistamine, võib seda esineda – ja esinebki – kõigis organisatsioonides. Kui olete kord juba selle fakti aktsepteerinud, saate probleemidega tegelema hakata ja luua süsteemid võrdõiguslikkuse edendamiseks. Diskrimineerimine võib organisatsioonistruktuurides või inimeste käitumises olla kas selgelt nähtav või esineda küllalt hästi peidetud kujul. Diskrimineerimise vastu võitlemiseks tuleb teil oma struktuure analüüsida. Võib-olla on isegi vaja luua uusi struktuure ning juurutada uut poliitikat ning olla tähelepanelik nii enda kui ka oma kolleegide käitumise suhtes. Selles peatükis anname mõned head nõuanded selle kohta, kuidas saate oma üliõpilasliidus diskrimineerimise ja ahistamise vastu ja võrdõiguslikkuse eest võidelda.

PEAMISED ALLASURUMISE/DOMINEERIMISE MEETODID

Neid meetodeid kasutatakse inimestevahelistes suhetes, kui keegi tahab kas inimest või gruppi alla suruda. On päris selge, et selliseid võtteid võib näha diskrimineerivas situatsioonis inimeste vahel, kes on erinevast soost ja erineva taustaga, kaasa arvatud sotsiaalne staatus ja etniline päritolu. Enne nende meetodite kirjeldamist tuleb märkida, et neid kasutatakse sageli ebateadlikult, kuna sel moel väljendatakse eelarvamusi ja üldistusi (mis on sageli ebateadlikud). Tunnistades selliste võtete olemasolu, võib alata töö nende välja juurimiseks, et luua sisekliima, kus kõiki austatakse ja kuulatakse.

Alljärgnevalt kirjeldame viit tehnikat: tähelepanu puudumine, naeruvääristamine, informatsiooni varjamine, kahekordne karistus ning süü kuhjamine ja häbistamine.

TÄHELEPANU PUUDUMINE

Paljude erinevate viiside hulgas, kuidas inimest "nähtamatuks" muuta, on sosistamine, paberites tuhnimine ja muud viisid, näitamaks huvipuudust teise inimese poolt öeldu vastu. Teise inimese tähelepanuta jätmise viisid on tema panuse täielik ignoreerimine ja tema poolt äsjaöeldu kordamine ilma sellele inimesele viitamata või näitamata, et see oli tegelikult kellegi teise mõte, ning siis kogu au selle eest endale võtmine. Veel üheks viisiks on see, kui koosoleku juhataja "unustab" kellegi ettepaneku või kui küsimus jäetakse koosolekul vastamata.

NAERUVÄÄRISTAMINE

Kellegi naeruvääristamine võib toimuda kas inimese selja taga või tema silme ees. Inimese ettepanekute välja naermine või taoliste asjade ütlemine nagu "kas sa ei saa siis üldse naljast aru?" on samuti naeruvääristamise liigid, nagu ka kellegi madaldamine seksuaalobjektiks või tema väärtuse vähendamine, kuna ta on "kõigest üliõpilane" ning teda justkui ei ole vaja võtta intellektuaalse isikuna.

INFORMATSIOONI VARJAMINE

Et osaleda otsustuste tegemise protsessis, on väga oluline, et kõigil oleks juurdepääs ühesugusele informatsioonihulgale. Informatsiooni hoitakse tagasi, kui üks grupp on enne tegelikku otsustusprotsessi juba kokku leppinud, mille poolt hääletada, või siis ei anta võimalust kõigile mingit otsust täielikult mõista või toimuvast täpselt aru saada. Näiteks võib tuua veel ametlikud või mitte-ametlikud eelistungid, kuhu ei kutsuta kõiki otsusega seotud inimesi. Inimesed, kellel ei ole õigeid kontakte või võimalust osaleda, jäetakse tähelepanuta. Rootsi keeles kutsutakse neid saunakoosolekuteks – see on konkreetne paik, kuhu kõik pole kutsutud vaid sellepärast, et nad on teisest soost. Poliitikas on küll oluline liitlasi koguda ning sellepärast on seda võtet raske muuta, kuid see ei

tohiks olla vabanduseks kellegi eest informatsiooni varjamisel.

KAHEKORDNE KARISTUS – HALB, KUI TEED, JA HALB, KUI EI TEE

Ükskõik mida inimene ka ei teeks, kõik on valesti! Näiteks kui ta on koosolekul vaikne, nähakse selles huvipuudust toimuva vastu, ja kui ta on jutukas, nähakse selles püüdu kontroll enda kätte võtta. Kui naised võimu ei haara, nähakse neid tossikestena, kuid kui nad seda teevad, ei peeta seda naiselikuks. Ka mehi võib süüdistada selles, et nad ei tegutse soolise võrdõiguslikkuse heaks, kuid kui nad seda teevad, naeruvääristavad naisliikmed neid väheste teadmiste pärast.

SÜÜ KUHJAMINE JA HÄBISTAMINE

Kui inimesele öelda, et ta on toimunud ise süüdi, tunneb inimene ennast kahtlemata alaväärtuslikuna. Selle võtte äärmuslikuks väljenduseks võib tuua näiteks vägistamishovrile ütlemise, et ta oli ise süüdi, kuna kandis väljakutsuvaid riideid või käitus mingil teataval moel. See toimib ka muudes valdkondades: naiste seksuaalses ahistamises süüdistatakse neid endid, kuna nad on nii ilusad. Selle võtte avaldumise viisiks on ka see, kui kedagi tema riietuse pärast tõsiselt ei võeta.

ÜLIÕPILASLIIDU TÖÖ SOOLISE VÕRDSUSE HEAKS

ÜLIÕPILASLIIDUD ON POLIITILISED ORGANISATSIOONID JA TEGUTSEVAD ÜHISKONNAS

Niikaua kui eksisteerib patriarhaalne ühiskond, peegeldub sama probleem ka üliõpilasliitudes. Sooline võrdsus organisatsioonistruktuurides muutub seda olulisemaks, mida enam organisatsioon tähtsust kogub. Võib öelda, et kui organisatsioon kogub võimu, muutuvad selle struktuurid patriarhaalsemaks. Kuna ühiskonnas tegutsevad organisatsioonid peegeldavad ühiskonda ennast, võime neis leida ühiskonnaga sarnaseid võimustruktuure. Kuigi erinevatel organisatsioonidel on sooküsimuses erinevad väljakutsed, on potentsiaalselt ebavõrdses võimaluste jaotuses meeste ja naiste vahel siiski mõned sarnased aspektid.

STRUKTUURIPROBLEEMID

Organisatsiooni struktuur on soolise mõju valdkonnas peaküsimuseks. See

ei kehti nende struktuuride kohta, mis on loomuldasa naistele või meestele sobilikumad, vaid nende kohta, kus võetakse arvesse hetkel toimivat nägemust "kõrge töökaliteedi" kohta ja stereotüüpe, mis inimeste käitumist mõjutavad. Struktuurid võivad olla kas hierarhilised või üpris tasapinnalised. Need võivad tööjaotust silmas pidades olla kas ähmased või selged ja hästi mõistetavad. Struktuurid võivad eeldada kõrget enesekindlust, mis tekitab üleolevust ja soovi kedagi alla suruda. Loomulikult on see ka nende inimeste põhjustatud, kes sellistes struktuurides tegutsevad. Kuid siiski tuleneb see peamiselt struktuuridest endast, mis sellist käitumist toetavad või ei toeta. Kuna naised on tavaliselt õpetatud olema vaiksemad ja madalama enesehinnanguga ja teiste vajaduste eest hoolt kandma, kannatavad nemad ähmastes ja hierarhilistes struktuurides rohkem, kuna seal puudub selge vastutusala jaotus. Kui neid ka mingile positsioonile valitakse, ähvardab neid palju suurem oht selleks, et teised nende tööd piisavalt kvaliteetseks ei pea.

TÖÖJAOTUS

Organisatsioonide tööjaotus on hea tegelikult toimiva võrdsuse mõõdupuu. Vastata on vaja alljärgnevatele küsimustele:

Kes töötab millisel alal? (Alluvad, administratiivtöö või esindusamet?)

Kes töötab "väärtuslikel" aladel, mis ei nõua palju tööd, kuid annavad kergesti võimalusi heade tulemuste saavutamiseks?

Kes assisteerib keda?

Kes teeb "vabatahtlikku" lisatööd, nagu näiteks koosolekutel märkmete tegemine, päevakorra ettevalmistamine jne?

AVALIK NÄHTAVUS

Kuna poliitikas osalevat organisatsiooni mõõdetakse suuresti selle avalikkuse ees figureerimise järgi, on väljapoole suunatud esindatus (nt pressikontaktid, intervjuud, konverentsidelegatsioonid) võrdse tööjaotuse suhtes väga tundlik ala. Organisatsioon võib avaldada poliitilisel areenil soolise võrdõiguslikkuse arengule suurt mõju.

Selgestimõistetav välisesindatuse strateegia peaks võtma arvesse, kes

organisatsiooni eest räägib: kas see on alati mees või alati naine? Kas alluvussuhted põhinevad teatud stereotüüpidel, näiteks kas naine on alati vastutav sotsiaalasjade eest ja mees rahvusvaheliste küsimuste või finantside eest?

Välisesindatuse puhul tuleb arvestada ka konteksti. Kui organisatsioon saab saata kaks inimest tähtsale koosolekule, kus osalevad peamiselt mehed, võib ainult naisterahvastest koosnev delegatsioon soolise võrdõiguslikkuse suhtes oluline samm olla. See võib teiste taju ja alateadlikku mõtlemist muuta.

OTSUSTE TEGEMINE

Otsustusprotsess on organisatsioonis üks kõige olulisemaid valdkondi. See mõjutab edasist töökeskkonda, poliitikat, tegutsemisviise, alluvaid jne. Nii on sooline võrdsus otsuste tegemise protsessis võti sooliseks võrdsuseks organisatsioonis üldiselt.

Küsimused:

Kes langetab ametlike otsuseid? Milline kogu? Või milline üksikisik? Kui tasakaalustatud on otsuseid langetav kogu?

Kas organisatsioonis on mitteametlike otsustamisprotsesse? Kas need on inimesi kaasa haaravad või välistavad? (Nt kas president langetab otsuse ja täidesaatev struktuur ei otsusta kunagi tema vastu, kuigi neil oleks formaalselt võimu seda teha; kas täidesaatev kogu langetab otsuse, kuid ei otsusta kunagi töötajaskonna vastu?)

Kas otsused põhinevad põhjalikel teadmistel antud küsimuse kohta, kas arvestatakse meeste ja naiste erinevat olukorda?

Soolise võrdsuse nimel töötamiseks peavad üliõpilasliidud looma soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia. Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia määratleti ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu poolt 1997. aastal kui "strateegia, mille alusel nii meeste kui ka naiste mured ja kogemused saavad kõigis ... poliitika-, majandus- ja sotsiaalsfäärides rahvusvahelise mõõtme, nii et naised ja mehed saaksid samal määral kasu ning ebavõrdsus ei jätkuks". Võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia on protsess, mille

eesmärk on soolise võrdsuse saavutamine.

VÕRDSETE VÕIMALUSTE POLIITIKA

Võrdsete võimaluste poliitika tähendab, et teie üliõpilasliit teeb kõik võimaliku tagamaks teenustele ja tuludele võrdse ligipääsetavuse ning loomaks turvalise ala, mis on vaba igasugusest diskrimineerimisest ja eelarvamustest liidu liikmete suhtes. Üliõpilasliidud tunnevad oma liikmeskonna paljususe üle uhkust, kuid vahel põrkub see paljusus üliõpilaskonna või isegi liidu enda eelarvamustega. Võrdsete võimaluste poliitika on üliõpilasliidu jaoks lihtne ja tõhus viis näidata oma toetust võrdsusprintsipi suhtes, mis on üliõpilasliikumise keskseks punktiks.

MIDA VÕRDSETE VÕIMALUSTE POLIITIKA TÄHENDAB?

Tegelikkuses tähendab võrdsete võimaluste poliitika paljutki, ja tihti võib selle mõiste sage kasutamine osutada kasulikuks, kuna teadvustab, et tegelete sellega.

See tähendab, et olete täielikult pühendunud võitlusele teie liidu poliitika poolt esiletõstatud üliõpilasgruppide diskrimineerimise vastu.

See tähendab, et võttes tööle töötajaid ja üliõpilastöötajaid, olete pühendunud täielikule diskrimineerimisvastasele poliitikale, mis nõuab sageli rohkem diskrimineerimisvastast käitumist kui seadusjärgselt vajalik.

See tähendab, et teie vastutusel on liidu muutmine turvaliseks ja aksepteerivaks keskkonnaks kõigi üliõpilaste jaoks.

See tähendab, et rakendate distsiplinaarmedeid iga liiduliikme või töötajaskonnaliikme suhtes, kes ei tegutse vastavalt sellele poliitikale.

See tähendab teie liikmete teadlikkust sellest, et teie üliõpilasliit on pühendunud kõigile tudengitele võrdse ligipääsu loomisele ning et see üliõpilasliit on paik, kus nad on vabad diskrimineerimisest ja ahistamisest.

KEDA PEAKS VÕRDSETE VÕIMALUSTE POLIITIKA KAITSMA?

Võrdsete võimaluste poliitika peaks olema võimalikult kõikehõlmav. See

peaks kaitsma kõiki, keda igapäevaelus diskrimineeritakse; see peaks kaitsma kõiki, kes võivad tunda ebapiisavat ligipääsu liidu poolt osutatavatele teenustele. Heatasemeline võrdsete võimaluste poliitika teeb kõik vajaliku selleks, et mitte ühelgi liidu tegevusalal ei õhutataks ahistamist, kiusamist või diskrimineerimist.

VÕRDESED VÕIMALUSED PRAKTIKAS

Võrdsete võimaluste poliitika on kõigest paljas paber, kui seda korrektselt ei rakendata. Üheks võimaluseks on teha vastavatest punktidest pilkupüüdev väljatrükk ja panna see üliõpilasliidu maja lähedale strateegilistesse punktidesse üles, näiteks baari või tualettruumide lähedusse. Võiksite need punktid lugeda ette liidunõukogu- või üldkoosoleku alguses. See tagab teie liikmete parima teadlikkuse sellest, et olete pühendunud võrdsuse saavutamisele.

OTSENE TEGEVUS

Võrdsete võimaluste poliitika nõuab nii otseseid kui ka kaudseid samme, et tagada selle korrektne ellurakendamine. Otseste sammude hulka võib kuuluda võrdsete võimaluste alane koolitus ülikooli spordiklubi ja ühenduste liidrite jaoks, tagades nende arusaamise selle tähtsusest nende grupis ning mõistmise, et neil endil on vastutus seda ellu rakendada. Peaksite kindlasti rakendama liberatsiooniametnike (mustanahalised, seksuaalvähemused, naised, puuetega inimesed). Mõned väidavad, et liberatsiooniametnike olemasolu on iseenesest diskrimineeriv, kuna nad diskrimineerivad inimesi, kes nende gruppi ei kuulu. Tegelikult on liberatsiooniametnike eesmärk siiski täielikult võrdsete võimaluste loomine. Kui teie liit on juba kord aktsepteerinud fakti, et ühiskonnas on olemas ebavõrdsus ja diskrimineerimine, on ainuõige algatada liberatsioonikampaaniaid, et kõigi võimalusi tasakaalustada.

KAUDNE TEGEVUS

Tõenäoliselt on vaja võtta ette ka kaudseid samme, et igal ajal tagada võrdsete võimaluste poliitika järgimine mitte ainult teie liidu, vaid ka kõigi selle liikmete poolt. Peaksite pingutama sooja, turvalise ja kutsuva keskkonna loomise nimel kõigi oma liikmete jaoks. See tähendab vastutamist selle eest, et keegi teie liidu liikmetest ei kasutaks väärtelt teie poolt pakutavaid võimalusi ja teenu-

seid. Ahistamisvastane poliitika on hea võimalus tagamaks, et teie liidus ei tolereerita kiusamist ja väärkohtlemist.

VABA AJA VEETMINE

Vabaajaüritustel on üliõpilasliitude elus suur osa. Need lubavad luua turvalise, üliõpilaste poolt juhitava keskkonna, milles tudengid saavad suhelda, samal ajal vahel liidule finantskasu tuues. Sellegipoolest murtakse just vabaajaüritustel sageli võrdsete võimaluste poliitika reegleid, kas siis üliõpilaste või liidu enda poolt. Tuleks ette võtta samme, mis tagaks teie liidu poolt korraldatavate ürituste puhul võrdsete võimaluste poliitika järgimise. See ei tähenda, et striiparite kaasamine on lubatav, kuni neid on nii mees- kui ka naissoost. See tähendab kõigi liikmete jaoks turvalise keskkonna loomist. Mõelge oma liidus valitseva atmosfääri peale: kas võtate vastu kõiki üliõpilasi? Kas alkoholitarbimine on ületähtsustatud? Pidage meeles, et mõned üliõpilased ei tarbi üldse alkoholi, kas siis isiklikel või religioossetel kaalutlustel, ja paljudel üliõpilasliitudel on pidevalt olemas "alkoholivabad" alad. Mõelge ka ürituse reklaampiltide kujundusele – kas need on ehk seksuaalselt solvavad?

VÕRDSEID VÕIMALUSI PAKKUV TÖÖANDJA

Tegelikult kohustab teie poliitika teid olema võrdseid võimalusi pakkuv tööandja. See tähendab, et inimesi tööle võttes on põhimõtteks inimeste eelistamine vaid nende oskuste ja kogemuste põhjal; te ei saa inimesi diskrimineerida ühelgi teie ahistamisvastases poliitikas välja toodud põhjusel, isegi kui see kohustab teid rohkemaks kui riiklikud seadused ette näevad. Te olete ka kohustatud tagama kõigile töötajatele võimalused arenguks ja edutamiseks, ahistamata neid mitte ühelgi sellisel moel, mis on teie võrdsete võimaluste poliitikas kirja pandud.

PROTSEDUUR

Et võrdsete võimaluste poliitikal ja ahistamisvastasel poliitikal oleks tõeline tähendus, peate rakendama nii ametlikke kui ka mitteametlikke protseduure, et üliõpilased ja töötajad saaksid anda aru nende reeglite rikkumisest. Teil on vaja ka kõikehõlmavaid distsiplinaarprotseduure, et ausalt hinnata, kas üliõpilane või töötaja on tõesti reegleid eiranud, ning vajadusel neid distsiplineerida. Need

protseduurid on iga üliõpilasliidu jaoks erinevad, kuna neil on erinevad protseduurid ja protsessid juba paigas. Võrdsete võimaluste ja ahistamisvastase poliitika rakendamisel tuleb need põhimõtted täielikult hetkel toimivatesse distsiplinaarprotseduuridesse integreerida.

POLIITIKAMUDELID

Järgnevalt anname mõned võrdsete võimaluste ja ahistamisvastase poliitika põhimõtete mudelid. Palume neid kasutada omaenda üliõpilasliidu poliitika väljatöötamisel vaid üldjuhendina. Iga liit on unikaalne ja neil on võrdsuse alal erinevad väljakutsed.

VÕRDSETE VÕIMALUSTE POLIITIKA MUDEL

Meie üliõpilasliit usub sügavalt võrdsete võimaluste põhimõtetesse. Me usume, et igal üliõpilasel peab olema võrdne võimalus olla kaasatud üliõpilasliidu kampaaniate korraldamisse, sotsiaalsesse, demokraatlikesse, tegevuspõhisesse ja ärilisesse aspektidesse. Me mitte ainult ei tunne uhkust võrdsete võimaluste toetamise üle, vaid osaleme ka diskrimineerimisvastases kampaanias nii üliõpilaslinnakus kui ka ühiskonnas laiemalt. Mitte keegi, kes üliõpilasliiduga kontakteerub, ei tohi saada ebasoodsama kohtlemise osaliseks või olla vähemeelistatud seisus etnilise kuuluvuse, rahvuse, soo, soolise orientatsiooni, seksuaalsuse, vanuse, puude, abieluseisu, perekohustuste või staatuse pärast. Meie liit peab sellist diskrimineerimist vastuvõetamatuks ja toetab võrdseid võimalusi nii tööandja, esinduskogu, kampaaniate läbiviija kui ka teenusepakkuja rollis. Võrdsete võimaluste poliitika rikkumist võetakse tõsiselt ja see võib tuua kaasa distsiplinaarmenetluse.

AHISTAMISVASTASE POLIITIKA MUDEL

Ahistamine on vastuvõetamatu käitumisviis. Meie üliõpilasliit kaitseb oma liikmeid, töötajaid ja kõiki teisi, kelle ees liit ennast vastutavana tunneb igasuguse ahistamise eest, mis võib häirida nende tööd, õpinguid või liidu poolt pakutavate võimaluste kasutamist. Kõik liikmed ja töötajad kannavad isiklikult vastutust selle eest, et nende käitumine ei oleks selle koodeksi vastane ning neid julgustatakse aitama kaasa üliõpilasliidus ahistamisvaba töökeskkonna loomisele. Selle koodeksi põhiselt on ahistamine lai mõiste, mille alla kuulub

kiusamine, inimese töö takistamine või elukvaliteedi alandamine. Inimesed võivad teisi ahistada, kasutades üks kord või korduvalt kiusamist, verbaalset või füüsilist väärkohtlemist, halba kohtlemist või mingil muul moel ükskõik kellele vaenuliku õppe-, töö- või suhtluskeskkonna loomist või selle säilitamist. Kiusamist võib kirjeldada kui ükskõik millist soovimatut käitumist, mis kedagi alandab, alaväärtustab või tema seisundit õõnestab. Kiusamine võib hõlmata ähvardamist, väärkohtlemist või hirmutamist. Kiusamiskäitumise hulka kuuluvad alljärgnevad tegevused (nimekiri ei ole lõplik):

- tundetud naljad või vembud
- solvav või agressiivne käitumine
- ebarealistlike nõuete seadmine
- avalik kriitika
- pahatahtlik kuulujuttude levitamine
- pidev ignoreerimine
- vastutusrikaste ülesannete asendamine triviaalsete ja vähetähtsatega
- kellegi seisundi pidev õõnestamine
- alusetud ähvardused töö turvalisuse kohta

Kiusamise hulka ei tohiks lugeda tarmukat sõnavõttu või kommentaari, akadeemilist debatti ja seaduslikku juhtimist või töösooritust. Ebasoovitatav seksuaalne lähenemine, haavav või soovimatu füüsiline kontakt või verbaalne käitumine või muud vaenulikud ja haavavad teod kuuluvad samuti kiusamiskäitumise hulka. Võimu väärkasutamine, näiteks haldusjuhi või üliõpilasametniku positsioonil, on kiusamise, seksuaalse ahistamise või muu ahistamisviisi puhul raskendav asjaolu. Alkoholi või mõne muu aine mõju all olemine ei vabanda ahistamist ning seda võidakse vaadelda kui raskendavat asjaolu. Ahistamissüüdistusi võetakse tõsiselt ning need võivad endaga kaasa tuua distsiplinaarmenetluse.

Allikad

Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia, Euroopa Üliõpilasliit – ESU.

Võrdsete võimaluste poliitikamudel on vastava looga kopeeritud Ühendatud

Kuningriigi Riiklikult Üliõpilasliidult.

ERI RIIKIDE ÜLIÕPILASLIITUDE NÄITED

Autor: Hartwig Brandl

Selles peatükis tuuakse mõned näited eri riikide liitudest. Ühest küljest illustreerivad need näited võrdõiguslikkusalast lähenemist NUS liitude siseselt. Teisest küljest kirjeldatakse nende võrdõiguslikkust puudutavaid kampaaniaid haridussüsteemis ja ühiskonnas tervikuna.

VÕRDÕIGUSLIKKUSE NÄITED ÜLIÕPILASLIITUDES

Esiteks tahaksime vaadelda konkreetset näidet selle kohta, kuidas üliõpilasliidus võrdõiguslikkust edendada. Vaatleme, mida on teinud Austria üliõpilasliit ÖH. Kuigi ÖH on end juba pikka aega pühendanud liidusisese võrdõiguslikkuse tagamisele, on siiski veel päevakorras mitmeid probleeme. Soolise võrdsuse küsimuses on ÖH saavutanud märgatavat edu. Viimase viie liidujuhi seas olid kolm naissoost ning viimastel aastatel on nende ametnike seas mehi ja naisi olnud enam-vähem võrdselt. Võrdõiguslikkusalaste koolituste tulemusena on ÖH keskendunud kolme diskrimineeritud grupi tingimuste parandamisele, et nad saaksid nii täielikult kui võimalik ÖHi tegevuses osaleda. Nendeks on lastega üliõpilased, puuetega üliõpilased ja kurdid ja/või tummad tudengid. Selleks juurutati kolm uut meetodit, üks iga mainitud grupi kohta.

Esimene neist puudutab puuetega üliõpilasi. Juba pikka aega on ÖHi juhatuse koosolekuid peetud ligipääsetavates ruumides, kuid seda ei reklaamitud osalejatele saadetud kutsetel. Nüüdsest on aga kõigil juhatuse ja komiteede koosolekute kutsetel selgelt kirjas, et ruumid on kergesti ligipääsetavad. Eesmärgiks on vähendada puuetega inimeste takistusi, kuna nad ei pea eraldi otsima infot selle kohta, kas koosolekupaik on ligipääsetav või mitte, ning seega saab nende osalus kasvada.

Teine puudutab üliõpilasi, kes peavad laste eest hoolitsema. ÖHi juhatuse koosolekud algavad tavaliselt kella 13 paiku ja kestavad hilise õhtuni. Lastega üliõpilased peavad selleks ajaks leidma kellegi laste eest hoolt kandma. See on sageli kulukas. Sellest sügisest alates saavad juhatuse ja komiteede koosolekutel osalejad vastava tasu tagasimakse. Ka see fakt on kirjas igal kutsel, et tagada

kõigi teadlikkus olemasolevast meetmest.

Kolmas meede puudutab üliõpilasi, kes on kurtummad. Siiani ei saanud nad oma puude tõttu sellistel üritustel osaleda. Nüüdsest tagatakse kurtidele ja tummadele avalikul koosolekul osalejatele (mitte ainult delegeeritud isikutele) soovi korral tõlketeenus. Nagu ka kaks ülalpoolkirjeldatud meedet, on seegi võimalus kirjas igal kutsel.

NÄITED KAMPAANIATEST, MIS VÕITLEVAD VÕRDÕIGUSLIKKUSE EEST KÕRGHARIDUSES JA ÜHISKONNAS TERVIKUNA

Nüüd vaatleme kõrgharidusele ja ühiskonnale tervikuna suunatud võrdõiguslikkuse kampaaniaid, mille on läbi viinud Norras tegutsev StL, Šotimaa NUS ja Leedu LSS.

Esimene näide on kampaaniast, mille viis läbi Norra üliõpilasliit StL koostöös teise Norra organisatsiooniga Puudega Noored, et tõsta puudega üliõpilaste osalust kõrgharidussüsteemis. Norras läheb puuetega üliõpilastel tavaliselt diplomini omandamiseks rohkem aega ning nad ei saa õpingute vältel sama palju töötada kui ilma puueteta üliõpilased. Seepärast on neil vaja võtta kallimaid õppelaene (Norras on kasutusel stipendiumide ja laenude süsteem). Nad suutsid esitada detailse raporti, mis näitas Norra valitsusele, kuidas puuetega inimestele hea hariduse tagamine võib raha säästa. Nende väitel on see nii tänu sellele, et hea haridusega puuetega inimesed leiavad hariduseta inimestest kergemini töökoha ning seetõttu ei pea nad elatuma riiklikust abirahast.

Pärast väga detailse raporti esitamist, mis tõi selgelt välja vajaminevad muutused puuetega üliõpilaste finantseerimises ning detailsed arvutused selle kohta, kuidas see tulevikus raha säästab, suutsid nad Norra riigihariduse laenufondis oma ettepanekule toetuse saamiseks piisavalt lobitööd teha. Nüüd on see ettepanek lisatud 2010. aasta riigieelarve nõuetesse. Kui "Võrdõiguslikkuse käsiraamatut" kirjutati, kontrollis Norra valitsus aruandes esitatud väidete ning järelduste õigsust, ning tundub tõenäoline, et StL ja Puuetega Noored saavutavad oma lobitööga edu.

Teise näitena vaatleme kahte kampaaniat, mille korraldas NUS Šotimaal (NUS Scotland). Mustanahaliste üliõpilaste kampaania keskmes on fakt, et mustanahalised üliõpilased kannatavad nii õpingute ajal kui ka pärast nende lõpe-

tamist erineva diskrimineerimise all. Näiteks kohtavad nad diskrimineerimist, kui soovivad astuda eliitülikoolidesse, neil on parlamendis liiga väike esindatus, nad jäävad tõenäolisemalt tööta ning teenivad pärast ülikooli lõpetamist vähem kui valgenahalised üliõpilased. NUS Scotland soovib oma kampaaniaga saavutada järgmised eesmärgid: esiteks soovitakse tõsta nende esindatust üliõpilaskolledžites tagamaks, et mustanahalistel on kellegi poole pöörduda, kui neil on vaja informatsiooni või abi; teiseks püütakse mustanahalistele anda tööturul paremaid konkurentsivõimalusi, arendades nende erialaseid oskusi, ja viimaseks püüdluseks on kasvatada hääletajate teadlikkust, nii et mustanahalised üliõpilased kasutaksid oma hääletusõigust iseenese kasuks ära.

NUS Scotland on organiseerinud ka seksuaalvähemuste õiguste kampaania, mis keskendub kolmele konkreetsele küsimusele. Esimene neist on kampaania võrdsete abieluõiguste heaks. Hetkel ei ole samasooliste abielud lubatud, pakutakse ainult seadustatud vabaabielu võimalust. Niisiis on heteroseksuaalsetele inimestele mõeldud üks seadus ning geidest ja lesbidest paaridele hoopis teine. NUS Scotland on võtnud eesmärgiks, et nii abielu kui ka seadustatud vabaabielu oleksid lubatud kõigile paaridele. Teiseks küsimuseks on võõrdumine. Kui üliõpilase vanemad ta hülgavad, annab see talle õiguse riigilt suurema toetusraha saamiseks. Sageli peavad üliõpilased olukorra tõestamiseks esitama oma vanemate poolt kirjutatud kirja, et nad oma last ei toeta. Eesmärgiks on loomulikult võetud lobitöö leidmaks sellele situatsioonile parem lahendus. Kolmanda eesmärgina üritab NUS Scotland parandada seksuaalvähemustele mõeldud teabeallikate kättesaadavust riigis.

Viimaseks näiteks on Leedu üliõpilaskolledži LSS kampaaniad parandamiseks puudega üliõpilaste ligipääsu kõrgharidusele. LSS hakkas selles vallas tööd intensiivistama 2005/2006. aastatel. Sellest ajast peale on nad viinud läbi igaaastasi uuringuid kõrghariduse kättesaadavuse kohta puudega üliõpilastele. Tänu sellele projektile on neil nüüd olukorrast Leedus väga põhjalik ülevaade ning neil oli võimalik oma väiteid ka arvuliste faktidega toetada. Samas andis see uurimustöö neile ka vahendid oma kampaania edukuse mõõtmiseks. Pärast puuetega üliõpilaste probleemide detailset analüüsi arendas LSS välja tegevusplaani, mis määratles peamised probleemid ja ka sammud, mida situatsiooni parandamiseks ette võtta; kirja pandi ka võimalikud partnerid. Järgnevatel aas-

tatel korraldas LSS erinevaid riiklikke ja rahvusvahelisi konverentse ja seminare, nagu näiteks "Puuetega inimestele võimaluse andmine ja nende osalus: kaasaamine kõrgharidusse ja tööturule" (2008), "Erinevuse jõud – liit. Puuetega üliõpilased kõrghariduses: privileeg või õigus?" (2007) või "Kas kõrgharidus on puuetega inimestele Leedus kättesaadav?" (2006) Lisades sellele veel külaskäigud kõrgharidusasutustesse, et mõista iga asutuse spetsiifilisi probleeme, ja paljud muudki tegevused, suutis LSS tõsta puuetega üliõpilaste osaluse kõrgharidusasutustes tavapäraselt 530lt õppeaastal 2005/2006 kuni 980ni õppeaastal 2008/2009 (85% kasvu).

ESU TÖÖ VÕRDÕIGUSLIKKUSE HEAKS

Autor: Olav Øye

Võrdsus formaalsetes õigustes ei tähenda, et kõigil on samaväärsed võimalused kõrgharidust omandama asuda, õppetöös osaleda ja kõrghariduse omandamine lõpetada. Euroopa Üliõpilasliit töötab võrdõiguslikkuse edendamise nimel erinevatel tasanditel. Kõige olulisema punktina tegutseb liit selle nimel, et töötada välja vastav poliitika ja tõsta kõrgkoolides tegutsejate ja õppeasutuste teadlikkust üldiselt. Teiseks töötab see iseenda struktuurides ja liikmete seas levinud suhtumiste ja teguviiside kallal, et kõigil oleks parem arusaam väljakutsetest, millega seisavad silmitsi üliõpilasorganisatsioonis diskussioonidel ja otsustusprotsessis osaleda soovijad.

PÜHENDUMISE NIMEL TÖÖTAMINE

ESU on pidevalt töötanud selle nimel, et inimesed mõistaksid Euroopa üliõpilaste sotsiaalseid tingimusi realistlikumalt. Üheks hiljutiseks saavutuseks on ministrite poolt seatud eesmärk konverentsil, mis peeti Leuvenandis Louvain-la-Neuve'is 2009. aastal: "Iga osalev riik seab endale mõõdetavad eesmärgid, et laiendada üldist osalust ja tõsta alaesindatud gruppide esindatust kõrghariduses, ning need eesmärgid tuleb täita järgmise aastakümne lõpuks." Kuigi sotsiaalküsimused ei olnud alguses Bologna protsessi osa, pingutas ESU selle nimel, et nn sotsiaalne dimensioon võetaks protsessi päevakorda, ning nad on viimase aastakümne jooksul võidelnud ka selle küsimusega tegelemise parema jälgimise nimel.

SOOKÜSIMUS

Kuigi paljud inimrühmad vajavad võitluses tolerantsema ja võrdõiguslikuma ühiskonna eest tähelepanu, on ESU asetanud erilise rõhu soolisele võrdõiguslikkusele. ESU Soolise Võrdõiguslikkuse Komitee on pühendunud sooküsimustele. Selles komitees on üks ametnik igast ESU neljast komiteest pluss koordinaator täidesaatvast komiteest. Igal suuremal ESU üritusel on päevakorras punkt, mis sisaldab sooküsimuste arutelu kõrghariduses ja eriti ESU enda struktuurides.

